

פרוטוקול
 ישיבה לז/התשמ"ה של הממשלה
 יום א', י"ג בטבת התשמ"ה - 6.1.65
 (בשעה 09:00)

נכחו השרים : רה"מ ש. פרס - יו"ר, י. שמיר, י. נבון, ד. לוי,
 מ. ארנס, י. בורג, ח. בר-לב, מ. גור, י. הורביץ,
 ע. ויצמן, ג. יעקבי, י. מודעי, א. נחמקין, מ. נסים,
 י. פרץ (משעה 09:30), ג. פת, ח. קורפו, מ. קצב,
 י. רבין, א. רובינשטיין, י. שפירא, א. שרון (משעה 10:00),
 א. שריר.

נעדרו השרים : י. צור (בחול"ל), מ. שחל (בחול"ל).

כן נכחו : י. זמיר - היועץ המשפטי לממשלה
 י. ביילין - מזכיר הממשלה

ראש המוסד למוודיעין ולתפקידים מיוחדים ()
 נציגי המוסד למוודיעין ולתפקידים מיוחדים () (בסעיף)
 תא"ל ד. יתום - המזכיר הצבאי לשר הבטחון (270)
 אה"מ ע. נבו - המזכיר הצבאי לראש-הממשלה ()

סדר היום :

1	עמ'	עלית יהודי אתיופיה	270
15	עמ'	יעדת חקירה בענין המניות הבנקאיות	271
41	עמ'	מסירת מידע המירשם הפלילי לגופים מאבטחים	272
42	עמ'	מינוי פרקליטת מחוז חיפה	273
42	עמ'	חלוקת הארץ למחוזות - דחייקת ביצוע	274
		החלטה קודמת בנושא	
43	עמ'	פתרון המשבר בחקלאות	275
57	יעמ'		
48	עמ'	שאלתה בענין היועץ לעניני ערבים	276
49	עמ'	נסיעות שרים	277
50	עמ'	מצבן של "מספנות ישראל"	278

רשמי : ז.ת. 1-7
 ל.ד. 7-15
 ז.ת. 13-22
 ל.ד. 22-30
 מ.י. 30-40
 ז.ת. 41-50
 ל.ד. 53-63
 מ.י. 65-71
 ז.ת. 71-79

270. עלית יהודי אתיופיה
הממשלה בשבתה כועדת שרים לענייני בטחון

רה"מ ש. פרס:

את הסעיף הראשון נקדיש לנושא יהודי אתיופיה.
מה שאני מוסר עכשו יהיה במטגרת ועדת שרים לענייני בטחון.

כידוע, על המבצע האחרון הוסכם באוקטובר -
הטיסות עצמן החלו בנובמבר. במשך חודש נובמבר ובראשית חודש דצמבר הגיעו בטיסות
כ-6,500 יהודים, בקצב של כ-250 יהודים ליום.

אני רוצה לציין בהערכה רבה מאד את ה"מוסד",
שליכז את העבודה הזאת, באחריות רבה ובמסירות רבה.

היות וזו היתה עליה, שלא תוכננה מראש ובקצב
גדול, משרד הקליטה, משרד הבינוי והסוכנות היהודית תפסו כמעט כל בית פנוי
במדינת ישראל. זה כלל גם מחנות צבאיים, ששר הבטחון הסכים לפנות ולהעביר אותם
לרשות משרד הקליטה. זה גם כלל בתי מלון בכל הארץ. אני קצת הונפלאתי לראות את
הטרוביה של אנשי הצפון, שהם באו כ"גנבים בלילה". מה זאת אומרת כ"גנבים
בלילה"? זו היתה עליה בלתי ליגלית, בעיני אחריט, לא בעינינו. על כן, העולים
שוכנו גם בתי המלון בנהריה, בכל מקום שיכולנו לשכן שם את העולים.

הפרסומים הגדולים התחילו ביום חמישי בבוקר.
"רויטר" הסתמך על פרסום שהיה כעתון "נקודה". אינני רוצה להכנס עכשו להאשמות -
זה לא מעניין אותי כל כך מה, בדיוק, כתוב בעתון "נקודה", אך העובדה היא,
ש"רויטר" עשה מהעניין הזה סיפור כלל עולמי ומצא את העתון "הכלי חשוב" במדינת
ישראל, את "נקודה" ומהנקודה הזאת עשה סיפור עצום. ביום חמישי בבוקר כבר כל
העתונות העולמית הוצפה בידיעות.

אנחנו כאן קיימנו ישיבת תיאום בין ה"מוסד",
הסוכנות וגורמי הממשלה והחלטנו, שכדאי שלטכת העתונות הממשלתית תעשה פרסום
משלה, כי בידי העתונות היה יותר חומר, שיעוד טרם פורסם, ממה שפורסם ואילו היינו
אומרים שאיננו יודעים ואיננו שומעים, היתה בכלל התפרעות; כאשר, כמוכר, עיקר
הבעיה היתה לסטש את המקור - סודאן. גם אמש, אם החברים שמעו במקרה, פירסמו
הכחשה על הקשר שלנו עם סודאן.

התחיל לחץ גדול ולעת עתה, עליה זו, לצערי הרב,
בפסקה. אני חושב, שאנחנו צריכים עכשו לעשות מאמץ עליון להוריד את הפרופיל לכמה
שבועות. אולי, אם הכל ירגע וישכח, נוכל לחדש את העליה בדרך הזאת. אם לא,
בצורך לחפש דרכים אחרות. בכל אופן, אנחנו לא ויתרנו על בואם של אחינו
ואחיותינו מאתיופיה, כפי שאחד מהם אמר, שהם לא מכינים מדוע מתפלאים על הקצב
הזה של העליה, לאחר שהם חיכו 2,600 שנה.

אני מאד מצטער, שכל הכוחות בתוך בישראל, שיש
להם הרט פנימי, התחילו להאשים אחד את השני. זהו מפעל לתפארת. קרה פנצ'ר, אז
מתחילים להאשים את הרבנים, מתחילים להאשים את הסוכנות ומתחילים להאשים את
הממשלה. אני מציע לא לעשות מזה מלחמת יהודים.

לפי דעתי, יש לפנינו עכשו שני תפקידים - ושני
תפקידים בלבד: תפקיד אחד, לפי דעתי, הוא לחפש דרכים להמשך העליה והתפקיד השני
הוא לקלוט את אלה שעלו, בצורה האחראית והיפה ביותר. אין יותר תפקידים. אני
מציע, שהממשלה תגלה מנהיגות ולא תיכנס לתוך כל המלחמות וההאשמות, שאפשר כמוכר
להרוס בהן כל חלקה טובה.

אני גם ביקשתי מראש ה"מוסד", שיציג בפני הממשלה סרט דוקומנטרי, שימשך כ-17 דקות, על העלייה מאתיופיה.

מר נ. אדמוני:

לפני הצגת הסרט, אני רוצה לומר, שמאז התחיל מבצע העלאת יהודי אתיופיה, בשנת 1977, הגיעו ארצה למעלה מ-13 אלף.

השר ג. פת:

כמה הגיעו בשנת 1984?

מר נ. אדמוני:

בשנת 1984 הגיעו כ-8,500.

ראש הממשלה הזכיר מספר של 6,500, שהגיעו במבצע הזה, שבו היתה הסכמה עם שלטונות סודאן. ההסכמה ניתנה לנו, כאשר אנחנו לא הופענו כממשלת ישראל, אלא בדרכים עקיפות ועם ההסכמה הוזכר ונאי, שהפרת סודיות תיאלץ אותם להפסיק. הם אמרו זאת בתחילה, לא בצורה של איום, אלא בצורה של הצגת עובדה. ואכן, לצערנו, כאשר הופרה הסודיות, המבצע הזה הופסק. יתר האנשים, פרט ל-6,500 שהגיעו במסגרת המבצע הזה, הגיעו בדרכים חליפיות משלנו, שעדיין לא ניתן לגלות את צורתן.

אנחנו, כמוכן, מקבלים את הנחיות ראש הממשלה ובהנחה, שאולי גל הפרסום ירד, נחפש דרכים לחדש את העלאת יהודי אתיופיה בצורה זו או אחרת, אך החיובי הוא, כרקע, שכל הדברים סביב הנושא ירגעו.

אני רוצה לציין שני דברים: קודם כל, קיבלנו סיוע בלתי רגיל מועדת עורכי העתונות הישראלית, שהכנסנו אותם לסוד העניין בתחילה. הם התחייבו לא לפרסם דבר, כולל לא לצטט דברים, שהופיעו בעתונות חוץ והם עמדו בזה עד יום ששי.

בקשה אחרונה לי אליכם. הפעלנו את כל הדרכים האפשריות למנוע ששט ה"מוסד" יופיע כגוף האחראי על המבצע ואני מבקש את הדבר הזה להמשיך לשמור בסודיות מוחלטת, כי עדיין יש בדעתנו לעשות דברים נוספים וכל פרסום שמנו כגוף האחראי לזה יכול להביא נזקים חמורים מאד ארוכי טווח.

סגן רה"מ ד. לוי:

מה בדבר הידיעה, ששודרה הבוקר, שכוחות אתיופיים או סודאניים מפגיזים פליטים? ידיעה כזאת יכולה להכניס בהלה בתוך העולים עצמם.

מר נ. אדמוני:

אין לנו כל אישור לידיעה מסוג כזה.

רה"מ ש. פרס:

אני חושב, שידיעה זו מתייחסת לכך, שכאשר פליטים מבטיים להמלט מאתיופיה לסודאן, בדרך יורים עליהם משני הצדדים. לא יורים רק על יהודים, אלא על כולם ובאמת, נרצחו רבים.

השר ג. פת:

הפעולה אמנם הופסקה והמטוס אתמול היה האחרון?

מר נ. אדמוני:

כן, הפעולה הופסקה.

רה"מ ש. פרס:

אני מציע, שנראה את הסרט ואח"כ, אם יהיו הערות או שאלות, נאפשר אותן.

מר נ. אדמוני:

אפרים הלוי, שהוא האיש ב"מוסד", האחראי על המבצע, אולי יגיד כמה מילות רקע על הסרט.

מר א. הלוי:

במהלך המבצע, תיעדנו אותו באמצעות יחידה שהוכפפה אלינו, בסיוע דובר צה"ל.

בשלב מסוים, קיבלנו בקשה להכין סרט למטרת סיוע לאיסוף כספים בארה"ב. מתוך החומר הרב שאספנו, בנינו פה סרט של 17 דקות, שיעודו הוא לסייע באיסוף הכספים ולכן, יש לראות את הסרט בראי הזה. הסרט אינו משקף, כמובן, את ההיבטים הרבים האחרים, שכרוכים במבצע הזה ואשר לגביהם, כפי שאמרתי, יש לנו חומר מתועד.

(חברי הממשלה צופים בסרט)

רה"מ ש. פרס:

יש שאלות או הערות?

השר מ. קצב:

זה לא עניין למלחמות יהודים. ללא כל ספק, הודעת ראש ה"מוסד" וההתפתחויות כיומיים-שלושה האחרונים חייבים לעורר אצל כולנו דאגה רצינית. אינני מציע לעבור לסדר היום בקלות, על רקע דליפת הנושא. זה לא חשוב כרגע, אם הממשלה אשמה, או הסוכנות היהודית. אם מראש היה ברור, שטודאן הודיעה, שדי אם הנושא יתפרסם כדי להפסיק את העלייה לחלוטין, אינני מבין מה היה ההגיון להורות ללשכת העונונות הממשלתית לתת פומבי לנושא הזה. אינני יודע למה הצנזורה לא פעלה, כפי שהיתה צריכה לפעול, גם כאשר הנושא התפרסם. בכלל, אני מציע לראש הממשלה לתת את דעתו לעוד כמה הדלפות, שהיו בזמן האחרון. ראוי, שהנושא יקבל את מלוא תשומת הלב.

עניין שני, שמאד מטריד אותי - ואני מציע לכל חברי הממשלה להיות עריט לו - הוא תיאור מצב העולים. לנסות לתאר אותם כמי שחיים בתנאי ימי הביניים, פרימיטיביים, בכך אנו זורעים היום את זרע הפורענות לעוד כמה שנים. אינני יודע איך החברה בישראל, במשך השנים הבאות, תתייחס לעולי אתיופיה. אני חושש מאד מיחס של זלזול, אני חושש מאד מתגובת הדור הצעיר, שמתפתח מיהודי אתיופיה, שתוך כמה שנים ידע מה היה היחס של החברה ומה היו התיאורים המאד דרמטיים אמנם, אך גם מבישים: לא יודעים מה זה פריג'יור, לא יודעים מה זה ביצה, לא יודעים מה זה בגדים. כמובן, שאינני מאשים את הממשלה, אך חייבים לתת את דעתנו בעניין זה, כי אם אנו מדברים על מיזוג גלויות ועל חברה מגובשת, כל התיאורים האלה רק זורעים זרעי פירוד, אם לא עוינות, של בני אתיופיה, בעוד כמה שנים, כלפי החברה בישראל.

השר י. הורביץ:

זה לא עניין של הלקאה עצמית ולא עניין של חשבון נפש עכשו, אלא פשוט קרה לנו משהו, שהכנו לקלי דעת וחסרי מעצורים. מנגבון ההרט העצמי אצלנו אינו יודע מידה. אין "בעל בית", שיתן מכה על השולחן ויקוט ויגיד: מה הולך בחלט מרושע זה. בשביל פרסומות ובשביל מילה בעוון - איננו יודעים מה לעשות. על כושי שנזרק לים, כל הארץ הזדעזעה. יכול להיות, שהפעם אלפי אנשים יזרקו לים. אינני אומר זאת כמליצה - מי יודע במה זה יגמר? אינני יודע איפה רגש האחזיות של העתונאים ושל כל אחד מאתנו. מה כדיוק קורה לנו?

אי אפשר שלא לומר את הדברים האלה, מכיוון שבלי קושי, חיכו 2,500 שנה, אז יחכו עוד 5 שנים. מה יכול להיות? בעיקר אם מישהו מהם אומר זאת, אפשר לאמץ זאת בלי קושי. מה קורה לנו? איזה נזק נגרם לעצמנו? זה ככל תחום, אך כאן זה עניין של נפשות, לא עניין של כספים או משק. זה עלול להיות נורא מה שיקרה עכשו ליהודים שם והכל בגלל קלות דעתנו.

השר י. כורג:

ברצוני לומר כמה דברים, אולי גם בתור אחד, שעוד ב-1929-1930 התפללתי בבית מדרש לרבנים בברלין יחד עם יהודים מאתיופיה. אני מוכרח לומר, שהייתי מופתע, שבמשך חודשים לא היתה הדלפה. סיפר לי מה שהיה נוכח, שבניו-יורק, לפני כחודש, דיברו על העניין הזה בפני מנהיגי המגבית, כדי להטביר להם את העניין ואחד קט ואמר: אם זה כל כך סודי, למה מספרים לנו.

אני עברתי בעיון על העתון "נקודה", "רב התפוצה", ולא ראיתי שום דבר, שמקודם לא פורסם בעתונות בעולם.

בניגוד למה שאני רואה היום אצל גב' אלובי, שרוצה כבר להגיש הצעה דחופה נגד רבנים אשכנזים, הסריים למשמעת המפד"ל בנושא זה, אני חושב, שראש הממשלה צדק, שצריך להמשיך בפרופיל נמוך, כי ברכה מיוחדת לא תצא מהדיבור הפומבי.

אני רוצה להוסיף, שדוקא בסקטור הדתי-לאומי גילו הרבה מטירות נפש, לקחו מאות ילדים למוטדות, עם כל הקשיים שיש בעניין. בי"ח "שערי צדק" פתח מחלקה מיוחדת לעולים אלה.

אני אבקש סליחה מהחברים, אם אומר 3 הערות של השכלה ולא של פוליטיקה.

עזריאל קרליבך כתב ספר על יהודים אקזוטיים ושם יש פרק מעניין על יהודי אתיופיה. השאלה נעשתה אקטואלית ע"י כך, שאשה פלאשית במכרה כשפחה, הגיעה לירושלים והתחתנה לפני 400-500 שנה עם יהודי. השאלה היתה מה הדין של הבן. דוד בן זמרה ועובדיה ברטנורא, הפרשן הידוע למשפט, כבר התייחסו לשאלות הללו ומי שמתעניין, בכרך 18 של כרון יש חומר חשוב מאד.

היות ומיטהו אולי רוצה לעשות כאן תעמולה אנטי-דתית וכו', אני רוצה לקרוא מכתב, שכתב הרב הילדסהיימר, מייסד בית מדרש הרבנים המפורסם, ב-1864, אל הרב שלמה יהודה רפפורט, ראש ההשכלה היהודית בפראג: "זה חדשים לבקרים גם באו עליהם מיסיאנערע מענגלאנד וגם נלכדו בעו"ה כמה משפחות בשחיתותם ומי לא יחרד לשמועה כזאת? והנה אנו זאת שמענו ולא נעשה מאומה? הנתן עם ד' כמה רבבות בקרב בני אברהם, כולו שורק זרע אמת להפך כולו סורי גפן נכריה? לעינינו טורפים זאבי נכרים, רחלת צאן יעקב, אין פורק ואין מציל בינינו? הלא תורה אחת ואב אחד שבשמים לכולנו וכל בני ישראל ערבים זה בזה. חלילה לנו להשיב ידינו אחור מפרדות הנפשות בני אומתינו המשוקעות בטומאה ויום יורדת מטה, אבל מחויבים ועומדים אנחנו למען השם ולמען תורתו, את קרן עמו להרים לנשוא נס ישועה על ההרים, לשלוח להם אנשים לארצותם, אנשי חיל אשר מלא ד' אותם תורה וחכמה, אשר נתן בלבם רוח חזק ואמץ, הנחוץ לענין הגדול הזה, להורות להם דרכי התורה אשר משה מפייהם".

זוהי ציטטה נהדרת. העניין קרוב ללב. אני מבקש סליחה, אם הארכת, אך למען שיווי המשקל ההשכלתי בנושא, אמרתי מה שאמרתי.

כמובן, שיהיו ספחים לפרשה ומישהו דורש, לפי הרדיו, ששר הפנים יאסור את העתון הזה. העתון לא חטא כל חטא. אפילו אם יו"ר של סיעה חשובה מאד בכנסת דורש זאת, אין לכך כל משמעות.

השר ג. פת:

אני רוצה להציע הצעות קונקרטיות. אני מציע, שהממשלה תתנגד לכל הצעה לסדר יום בכנסת, אט זה בא מעוזי ברעם, או משולמית אלובי, או ממישהו אחר. לא צריך להיות כל דיון בכנסת בענין הזה, כי בדיון כזה יתחילו לדבר על עתון "בקודה" ויגיעו לסיפורים על הסכמים עם סודאן. אני מציע, שהצעה זו תתקבל ואני אבקש הצבעה על הצעות קונקרטיות.

ב-23 לדצמבר, בשובי מארה"ב, הזהרתי כאן בממשלה והצעתי להפסיק את אוסף הכספים. אי אפשר לאסוף כספים בארה"ב מאלפי יהודים, לספר להם את הסיפור ולקנות, שזה לא יצא החוצה. דולצ'ין עשה זאת באסיפה, בקרב הפעילים הקרובים ביותר - ואמנם, שבועיים זה לא יצא החוצה - אך לאחר שבועיים, כשהתחילו להעביר זאת הלאה לסניפים השונים של המגבית, היה מאמר מאד מסוכן ב"ניו-יורק טיימס". אני סיפרתי זאת בממשלה והצעתי להפסיק את אוסף הכספים ולעכב זאת לחודש ימים, אך הרדיפה אחר עוד כמה מיליוני דולרים חופשיים כמעט ומעבירה אותנו על דעתנו. לא יכולנו להתנין? לא יכולנו להיות יותר זהירים?

אינני יודע בכלל איזה ענין היה ללשכת העתונות הממשלתית לקיים דיון. שתקיים דיון איך לעצור הדלפות מהממשלה. על דיון כזה עוד לא שמעתי.

השר י. רבין:

הבעיה היא לא הדיון.

השר ג. פת:

כך הדברים התגלגלו החוצה. היום דומיניץ מסביר את עמדתו, מחר יחזור יו"ר מחלקת העליה של הסוכנות ויסביר את עמדתו, יו"ר ההנהלה יסביר את עמדתו. לאן אנחנו מגיעים? הרי ישבו פה חברי ממשלה עם דמעות בעיניים, כשראו את הסרט הזה. איך נסביר את עצמנו? זהו מחדל מאין כמוהו. מי אחראי למחדלים במדינת ישראל ומי אחראי לדברים הטובים במדינת ישראל? הממשלה הזאת. עוד מעט נדבר על ועדת חקירה, שתחקור מה שהיה לפני שנה וחצי. אני גם לא מציע עכשו ועדת חקירה, חס וחלילה, אך אני חושב, שאנחנו לא יכולים לעבור לסדר היום בענין הזה.

כמה נשארו היום בסודאן?

מר נ. אדמוני:

בין 2,000 ל-3,000 יהודים. באתיופיה יש עוד

כ-8,000 יהודים.

השר ג. פת:

יש להניח, שחלק מה-8,000 ממשיך בדרכו לסודאן. מי דואג להם היום בסודאן? אולי על זה ניתן את הדעת, עד שיעשו סידורים אחרים.

אני לא מקבל, שאנו יכולים לעבור היום בשתיקה על כל מה שקרה. הפקרנו יהודים בסודאן ועכשו נשב ונאמר: שקט, לא נדבר על זה?

אדוני רה"מ, זה מחדל מאין כמוהו של מדינת ישראל - לא של ממשלת ישראל, אין לנו במה להאשים אחד את השני, אך הדבר צובט את הלב.

רה"מ ש. פרס:

גדעון, אני רוצה לשאול אותך, לפני שזה מתפתח - איך אתה יכול לשלוט על העתונות העולמית? מילא, העתונות הישראלית. שבוע ימים קודם לכן התפרסם ב"ניו-יורק טיימס", ב"בוסטון גלובס" וב"ווישינגטון פוסט", בכתורות ראשיות ענין העליה. למזלנו, הסודאנים עברו על זה בשקט.

השר י. רבין:

הבעיה היא מתי גורם מוסמן ישראלי, ממשלתי או

סוכנותי, מודיע על כך.

השר ג. פת:

בדיוק כך. סיפרתי לך, אדוני רה"מ, שהיה פרסום

ב-"ניו-יורק טיימס", ב-20 בדצמבר.

רה"מ ש. פרס:

במקרה הסודאנים עברו על זה בשתיקה.

השר ג. פת:

אך זה היה בעמוד הראשון של ה"ניו-יורק טיימס"

ועברו על זה לסדר היום. מדוע הגורמים המוסמכים במדינת ישראל היו צריכים לדחוף את האף שלהם בענין הזה?

השר מ. גור:

צריך להפסיק את המגבית המיוחדת.

השר ג. פת:

אני הצעתי להפסיק את המגבית לחודש ימים.

מספרים שם סיפורי זוועה, כדי לאסוף הרבה כסף.

ראש הממשלה יחשוב כיצד לטפל בענין הזה. עם

ישראל ראה בדבר הזה נקודת אור כל כך יפה, זרקור עצום באפילה הסובבת אותנו בעולט ועכשו הכל הולך לטמיון בגלל איזו פטפטת וחוסר אחריות ממדרגה ראשונה, של אילו שהם גורמים, שצריכים לתת את הדין על כך.

אני מציע, שנקבל דיווח מדויק מה נעשה לגבי אלה

הנמצאים בסודאן ולא יכולים להמשיך ולהגיע. "נשכור את הראש" כיצד לחפש דרכים להמשיך את הדבר הזה, כפי שעשינו בימים הראשונים. הרי הענין הזה לא התחיל השנה, אלא בתחילת שנת 1979. זה היה ראש הממשלה לשעבר, מר בגין, שלחץ לביצוע ענין זה. כמה מרורים אכלה הממשלה הקודמת בענין הזה? כמה הפגנות היו לנו בכל מקום? ולא פצינו פה ולא סיפרנו מה אנחנו עושים. למעלה מ-6,000 פלאשים הגיעו לישראל עד 1984. הכל עבר בשקט ופתאם הסיפור הזה פורץ החוצה ומפסיק את כל הענין.

אני מבקש הוראה ברורה של ראש הממשלה לשרים

המייצגים אותנו בבשיאות הכנסת, להודיע לנשיאות הכנסת, שלא תשתולל, לא תשתגע ולא תאפשר שום דיון בענין זה, לא בוועדות ולא במליאת הכנסת.

השר ח. קורפנו:

מקרה זה הוא דוגמא כיצד דברים, שלא נתכוונו

אליהם, נתרששו כשל הדברת. אין ספק, שאף אחד מאלה שנכשלו בלשונם, לא התכוון להביא נזק לענין. הנוהל שלנו, שמדברים ומדברים בלי סוף, גם בממשלה, צריך להפסק אחת ולתמיד. אדוני רה"מ, אני הסכתי תשומת לבך, באחת הישיבות הראשונות של הממשלה, ששרים מרכיט לדבר, כתחומם ושלא בתחומם, מה הם מתכוונים לעשות, מה הם רוצים להביא, מה יביאו מחר וכו' וכו'. צריך להפסיק עם נוהל זה, כי הוא מוליד את התוצאות הכי חמורות. הפעם זה בתחום זה, מחר זה יהיה בתחום אחר.

אני רוצה להצטרף לאלה, שהעירו בקשר ליחס ליהודי

אתיופיה, שהוא לא צריך להיות מעליב. אני גם מציע לא להתחיל ליצור סביבת ציד נפשות. הם באו עם שורשים מסורתיים, זה הדבר היחידי שהחזיק אותם אלפיים שנה ואסור לנתק אותם משורשים אלה. צריך לטפח אותם, צריך לתת להם מעברים הדרגתיים ולא לבטות להשיג מהם תוצאות אחרות.

אנחנו חייבים לעשות מאמץ, כדי שהמפעל ימשך.
אני מסכים, שאם תהיה רגיעה, נחפש כל דרך אחרת, כי סיכנו חיי אדם.

סגן רה"מ י. נבון:

בגלל ההדלפה והפרסום, קשה לנו לדבר על החלק הראשון ואני רק רוצה לצרף ברכה לכל מי שעסק במעשה הצלה מופלא זה, כל מי שהתחיל בזה, אם זו הממשלה הקודם, אם זה מר בגין, אם זה ה"מוסד" - כל מי שהיתה לו יד במבצע מיוחד זה. התחושה היא - ואמרתי זאת לחבר כאן - שהם יחזירו אותנו למקור הראשון של הציונות.

לגבי מה שעכשו יש לעשות - העובדה, שהדברים התפרסמו, אינה בשום פנים ואופן מחייבת אותנו להסיר את האיסורים והמגבלות שקבענו לעצמנו. זהו גל עכור ומזיק שהציף אותנו, אך המטרה העיקרית היא, כמובן, כפי שאמר ראש הממשלה, להציל את האנשים הנמצאים שם.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)
(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

צריך להיות קנה-מידה אחד בלבד - מה עוזר להציל את היהודים ומה מזיק. כל מה שמזיק אסור לעשות. כל מה שיעזור, יש לעשות, פשוט מאוד. דיון בכנסת יזיק או יעזור? אם יזיק, אסור שיהיה. למבוע זאת. פרסום יזיק - לא לעשות. בענין איסוף כספים - את נוכל להתאפק ולהתגבר - כל פעולה שיכולה להזיק, אין לעשות. ובעובדה שהיה פרסום, אין לראות בכך, כי הענין הותר לפרסום, נגמר הענין. אני צופה עכשו מבול עצום של פרסומים. צריך לתת לגל הזה לעבור. יש לזמן את כל מי שיש לו יד בנושא הזה - בעיקר הסוכנות, ה"מוסד", היהודים שבאנו איתם בדברים בחו"ל ולבקש מהם לעשות הפוגה.

מה קורה עכשו? הופיע בעתון, שהפעולה הופסקה. אני מקווה שההפסקה תהיה רק לכאורה והפעולה תחודש. אם היא תחודש, כאשר היא תחודש, חייבים לחול עליה כל הכללים האחרים עם איסור חמור עוד יותר ולא להסתמך על כך, שאם כבר התפרסמו דברים, אז מותר עכשו. זה מה שאני מציע, אין לראות בזה פירצה שיש להרחיבה. להפך, היתה פירצה, יש לסגור אותה. ניתן לגל הזה לעבור. אין לתת לו פרסומים נוספים ולזמן שוב את ועדת העורכים. זה לא פשוט לעמוד בתפקיד הזה, כי הם עמדו בדיבור, אבל זה פרץ בצורה אחרת. בסופו של דבר, יש לדחות את איסוף הכספים, לא נורא. נדחה את איסוף הכספים, נחדש את הצבזורה וכמובן, נעשה מאמץ עליון לחפש דרכים כדי להעלות אותם, להציל אותם.

השר י. פרץ:

ברשותכם, מספר דברים קצת כלליים.

השר י. נבון:

אני מבקש סליחה, אני רוצה לומר משהו בעקבות הדבר האחרון שהוזכר כאן. נשאלתי, באיזה עיתון ואני אומר זאת גם כאן - באשר לנושא באיזה זרם הם ילמדו או לא. אין לי ספק, הם צריכים להיות במסגרת דתית. גם אם יש חילוקי דעות והבדלים קשים מאוד בין המסורות שלהם ובין המסורות שהתגבשו, כתורה שב"פ, אסור שהנושא הזה יעמוד כאן לויכוח. הם ילכו למוסדות דתיים, לכת"י-ספר ממלכתיים-דתיים ויקבלו את חינוכם הדתי, כפי שנהגו עד היום הזה. עם כל הנריאציות. אם מישהו ירצה, מרצונו החופשי, פעם, לצאת מהמסגרת הזאת, הוא יעשה זאת, אבל המוסדות הרשמיים שלנו, הממלכתיים ושל הסוכנות, חייבים להפנות אותם למוסדות דתיים ושלא יהיה שום ויכוח בנושא הזה ושום התכתשות בנושא הזה.

השר י. פרץ:

קודם כל, ברכת ישראל כח גדול לכל העושים והמעשים בנושא הצלת יהודי אתיופיה ובין המכורכים, ממשלת ישראל. ברשותכם, אזכיר, בעקבות הדברים שאמר ד"ר בורג, מי הם יהודי אתיופיה. המקור העתיק ביותר שאני יודע, זה הרדב"ז. הרדב"ז היה מגדולי הדור בדורו של רבי יוסף קארו, גדול הפוסקים שלנו, שחיבר את "שולחן ערוך". הוא ישב יחד איתנו בבית הדין בצפת והוא כותב על יהודי אתיופיה, שאין שום ספק, שהם יהודים משבט דן, כך שהגלות שלהם זו לא גלות של 2,000 שנה, יידי, מר קורפו, אלא זו גלות של כמעט 3,000 שנה. ובאמת, זה מרגש מאוד לראות יהודים, שלפני 3,000 שנה גלו וחוזרים לארץ ישראל. ואנו זוכים לראות את התממשות דברי התנ"ך, כפי שאמר ירמיהו: "בבכי יבואו ובתחנונים הובילים, הולכים אל נחלי מים, בדרך ישראל לא יכשלו בה". ראינו זאת כעת, ואשרינו ואשרי הדור שזכה לראות את התופעות המרנינות הללו.

עכשיו, בהמשך לדברים שאמר מכובדי, מר נכון, ברצוני לומר, שביחס ליהודי המזרח, נעשו הרבה פעולות חשובות וחיוניות מאוד. אני שיין ליהודי המזרח, שהעלו אותי ממרוקו - ואני מודה לקב"ה ולכל מי שעזר להביא אותי לכאן. אבל כשם שעשו דברים נפלאים ביחס ליהודי המזרח, נעשו שגיאות. לא אפרט ולא אכנס לפרטים. אחת השגיאות, שאנו משלמים את מחירה היום, זו תופעה של תלישותם של יהודי המזרח מהמקורות, העברת חלק מהנוער לקיבוצים חילוניים (והייתי עד להרבה דברים ולא המקום לפרט) לצערנו הרב. אני משוכנע, שאיש לא עשה זאת מרוע לב, הזברים נעשו מתוך שגיאה. אני רוצה שנלמד מהעבר וכיחס ליהודים הללו, רצוי שבדע, שעלינו לתת להם את מלוא החינוך היהודי השורשי. אם חינוך יהודי שורשי חשוב לכל יהודי כאשר הוא יהודי, ביחס ליהודי אתיופיה הוא חשוב שבעתיים. שכן, זהו שבט שהיה מנותק מאיתנו כ-3,000 שנה. חסר לו משהו מהזהות היהודית שלו. משהו מהזהות הלאומית. בודאי ובודאי, לא נוכל להשלים את זהותם, אלא ע"י חינוך יהודי שורשי. אבל לא מספיק לתת להם חינוך בכתי ספר - שמעתי מיהודים שעוטקים היום במרכזי קליטה עם יהודי אתיופיה, אשר היו במשרדי (באותה הזדמנות, אני מניח, שהם באו וביקרו את השר שפירא, שכן ישבנו באותה לשכה, סמוכים זה לזה) כי השעות הספורות של הילדים בכתי הספר אינן מספיקות. והראייה, תוך זמן די קצר, הנוער הזה נתלש, מאבד את השורשים, מאבד זהות, מאבד דרך. לכן הם ביקשו ממני להביא את דבריהם לכאן, לשולחן הממשלה ולבקש לחפש כל דרך כדי להגביר שעות הדרכה אחת"צ, במסגרת פעולות חברתיות, במסגרת פעולות של השפעה והדרכה, להגביר יותר השפעה תורנית, השפעה יהודית.

כמוכן, צריך שיהיה ברור, שכשאני אומר את הדברים הללו, אין לי שום כוונה להרוויח עוד יהודי לסקטור זה או אחר. אני מניח, שכולכם מכילים, שרק דאגה ואהבה לעם-ישראל מדברת מתוך גרוננו בנושא הזה, ואני מקווה, שינקטו כל הצעדים כדי להגביר את זהותם היהודית.

לנושא שלנו, אני יושב בממשלה כבר מספר חדשים ולבי דואב וכואב לראות, שנמסרים דברים לעתוננים, כאשר יודעים במודע (לא אמרתי את הדברים עד כה, אבל זה הרגע לומר) שהדברים שנאמרים מזיקים לעם, מזיקים למורל של העם, אינם מביאים שום תועלת לאיש, פרט לאיש שזוכה לכותרת מפוצצת ובומבסטית בעתון. אני מצטער, מאוד לא רציתי לומר את הדברים, אבל אני חייב לומר אותם. הדבר הזה כואב לי עד מאוד. אני קטן מכם, איני מגיע לדרגתכם, אבל אני מצפה ממני ומכולם, כנציגי ממשלה, כנציגי האומה, שבגלה אחריות יותר לעם ישראל. שלא נחשוב רק על הכותרות שלנו. בגלה יותר אחריות, נהיה יותר זהירים: "אולי המשפט הזה יביא לי כותרת, אבל יגרום לדמורליזציה באומה, יזיק לנו." זו ההזדמנות. ראינו איך שהתקיימו בנו דברי החכם מכל אדם: "חיים ומות ביד הלשון" - הלשון יכולה להרוס ולהרוג משאין בידי שום מכשיר.

השר י. מודעי:

הכוונה היא מות של בעל הלשון, לא של מישהו אחר.

רה"מ ש. פרט:

זה פרוש חדש.

השר י. מודעי:

אני מציע שבאמץ אותו.

רה"מ ש. פרס:

אני מבקש מועדת שריט בהרכב בורג ופרס לקבוע

בנושא הזה.

השר י. מודעי:

אני מבקש להיות עד מקצועי.

השר י. פרץ:

אני חוזר ואומר - קטונתי מלומר כאן דברי מוסר, אך יש לזכור מה שנאמר במקורות: "נאמנים פצעי אהב ובעתרות נשיקות שונא". כשאוהב אומר דבר תוכחה, גם התוכחה היא גילוי של אהבה ויהי רצון שנזכה, בעזרת השם, שהמבצע הנפלא וההרואי הזה ימשיך והממשלה תחפש כל דרך, שחס-וחלילה לא יפסק מבצע ההצלה. ושוב, ישר כח, לכל העושים והמעשים.

השר י. שפירא:

ברוח הדברית שהשר פרץ ציין, ברצוני לומר, שאני חושב, שאלה ימים גדולים לעם-ישראל וההתעוררות שהיתה בגולה מעידה על כך. הדי העתונות וההדסים ששומעים מחו"ל מראים את ההתעוררות שקמה בקרב היהודים וגם הערכה בקרב העמים האחרים על המבצע הזה, למרות שהיקפו אינו ענק. זה אחרי זמן רב, ששומעים בעתונות דברית בשבחה של ישראל. אני מציע, שכאן בארץ, לא נקלקל את התדמית הזו ולא נוריד את הענין הגדול הזה לשפל המדרגה של ההתמקחות, כפי שהדבר מתחיל להתבטא בכלי התקשורת.

אני מציע, שראש הממשלה יציע נוסח של הודעה לעתונות, מטעם הממשלה, ברוח הדברית הללו, כדי למנוע התכתשות נוספת פומבית בנושא, בין אם מדובר בכנסת ובין אם מדובר במקום אחר ולא-דווקא משוט הנזק הפוליטי שבדבר, אלא משום עמעוט המבצע הגדול הזה, שעליו מגיע ישר כח לכל מי שיזם אותו וכל מי שהיטה לו שכת.

אני לא מציע שום ועדת חקירה. אישים שאני מאוד מכבד איתם, כמו, גזבר הסוכנות ויו"ר הנהלת הסוכנות נתפסו למסיבות עיתונאים בעקבות ההדלפה שקרתה. אם הם היו שותקים, היה העסק משתק, לפחות, לא היה לו אישור רשמי, גם אם היו מודיעים זאת עתוננים אחרים. הרבה פעמים, מודיעים דברים, שממשלת ישראל אינה מתייחסת אליהם. העובדה, שמוסדות ממלכתיים, גם אם אינם ממשלתיים וראשיהם, מתווספים לאלה שמתגלגלים לתוך ההודעות הללו (איני יודע את הסיבה לכך), היא שגרמה, לדעתי, לבזק הגדול ביותר בנושא הזה. אילו זה היה נשאר בין יהודה דימיניץ ו"נקודה", מסופקני, אם המבצע היה נפסק.

איני מציע ועדות. ראש הממשלה צריך לדבר עם אנשי הסוכנות, כדי למנוע מאנשיהם, להבא, לעשות דברים כגון אלה.

השר ג. פת:

מי אמר שאלה אנשי הסוכנות, מה אתה מטיל את

האחריות על הסוכנות?

השר י. שפירא:

אנשי הסוכנות עשו זאת, צריך לדבר איתם.

השר ג. פת:

על איסוף הכספים החליטו אנשי הסוכנות בעצמם.

השר י. שפירא:

לדעתי, איסוף הכספים לא הזיק ואפשר להמשיך בו. אני רק מציע, שאם מדובר על 50 מיליון דולר, לוותר על הכסף. למבצע כל כך גדול אי אפשר לגייס פרוטות. זה באמת מגוחך. זה מזכיר לי את מה שהבטיחו במגבית היהודית, למבצע "שלוט הגליל". הבטיחו 250 מיליון דולר והגיעו ל-50 מיליון בקושי.

אני רוצה לומר שתי מילים בנושא הגיור - עלו בכלי התקשורת שאלות בנושא הגיור. הנושא הזה הוא נושא רגיש מאוד. איני רוצה להכנס לפרטים. אם הטבילה הזו לא תיעשה, מצב היהודים הללו יהיה יותר גרוע.

רה"מ ש. פרט:

אין ויכוח סביב שולחן הממשלה.

השר י. שפירא:

לא סביב שולחן הממשלה. יש ויכוח בכלי התקשורת. יש כבר התעוררות והסתה פנימית. אני חושב, שכדאי היה, שראש הממשלה יתעניין בנושא הזה.

רה"מ ש. פרט:

ראש הממשלה התעניין וקיבל את דעת הרבנים. אין שום חילוקי דעות. אני חושב, שהרבנים נהגו בטדר. אני מציע, לא לעשות ויכוחים מלאכותיים סביב השולחן. פסק הדין שהם נתנו, קביל עלי.

השר י. שפירא:

אדוני ראש הממשלה - יש היום בתוך העדה האתיופית

התעוררות נגד הדבר הזה.

רה"מ ש. פרט:

סימן שהם נקלטו בארץ, הם מתחילים להתלונן.

השר י. שפירא:

אדוני ראש הממשלה, המצב הוא מאוד עדין ומאוד קשה. הוא לא פחות חשוב מנושא החינוך. אם הם לא יעברו את התהליך הזה, הם עלולים להתקל בקשיים יותר חמורים לאחר מכן. אני מציע לעשות משהו כדי להרגיע את הרוחות בתוכם, לא כלפי חוץ.

דבר אחרון, בנושא הקליטה, אני רוצה להצטרף לדברים שנאמרו. שר הקליטה לא נמצא כאן, אך הוא יודע את דעתי, דיברנו על זה בוועדת השרים לענייני עליה וקליטה. הקליטה שלהם חייבת להעשות בישובים בהם כל הישוב מסוגל להרחיב לקליטתם, מסיבות שלא צריך לפרט אותן.

כמה מהשרים הנמצאים פה, הורכין וארנס, ביקרו בקרית-ארבע וראו את הצלחת הקליטה, שהיא למעלה מן המשוער. אני מציע, שהמשך הקליטה יעשה בדרך זו שהדבר נעשה בקרית-ארבע, בישובים שלא רק עובדים מטפלים בקליטתם, אלא כל הקהילה כולה נרתמת לקליטתם.

השר י. שמיר:

אני איני רוצה להוסיף דבר ביחס לגודל המעשה ולחומרת ההדלפה. אלה דברים לא חדשים. אני רוצה רק להוסיף ברכה ועידוד לאנשי ה"מוסד". הם עשו, לא בפעם הראשונה, דבר גדול והם ממשיכים לעשות. נברך אותם, שימשיכו ויצליחו.

מבחינה מעשית, אולי כדאי ואפשר להפיק איזה לקח ממה שקרה - תמיד, כשיש סכנה של פרסומים מוקדמים ומיותרים, אנו נתקלים בויכוחים ובחילוקי דעות, אם זה עם הצנזורה ואם זה עם כלי התקשורת, הטוענים, שכאשר מתפרסם משהו בחו"ל, זה מתיר את הרצועה לפרסום בארץ. אם זה כבר התפרסם בארה"ב ובאירופה, מותר כבר לפרסם זאת בארץ. אני מציע שנקבע כלל, שהדברים אינם כך. יש להבדיל בין פרסום בחו"ל ובין פרסום בארץ. אנו ראינו כאן דוגמא מובהקת - לפני הפרסום מה שהתפרסם ב"ניו-יורק טיימס", למרות שהנציגות שלנו ידעה פרסום זה, אבל ה"ניו-יורק טיימס" לא שעה להפצרות ופרסום. בכל זאת, לא נגרם הנזק המלא והמבצע נמשך. ברגע, שהדברים התפרסמו בארץ, זה נתן את המכה האחרונה והפסיק את המבצע. לכן, צריך לקבוע עם הצנזורה והתקשורת כלל, כי כאשר דברים מיותרים ומזיקים מתפרסמים בחו"ל, צריך עדיין להמנע מלפרסמם בארץ. זה צריך לשמש כלל, ללא ויכוח, מחוץ לויכוח, כי הפעם הוכח סופית, שכן צריך להיות.

רה"מ ש. פרס:

אני רוצה להגיד כמה דברים לטיכום העניין. ובכן, באמת, הפרסום הראשון, היה לפני שבועיים ב"ניו-יורק טיימס" וב"וושינגטון-פוסט". הוא באמת נבע מהצהרה שנתן יו"ר הנהלת הטוכנות. זה לא עניין של המגבית. למזלנו, ב"ניו-יורק טיימס", לא הוזכרה סודן, התאורה היתה על אתיופיה, לכן לא נגרם נזק.

יש איזו רשעות אצלנו. באמר, שהתפרסמו הדברים בעתון "בקרדה", מי הפנה את "רויטר" לעתון הנפלא הזה? מי הפנה את תשומת לבו, לקחת עתון, שהוא עתון צדדי מבחינת העתונות ולהפיק זאת? ביום חמישי בבוקר, בשני עתוני הערב, התפרסם הסיפור, אמנם עדיין בלי פרטים. בעקבות זאת, היתה התיעוצות בין אנשי ה"מיסד", אנשי הטוכנות ואנשי הממשלה והחלטנו, אחרי שהדברים התפרסמו, עדיין לטשטש את המקור הסודני. זו היתה המטרה של לשכת העתונות, בצדק. עדיין ביום חמישי קיינו, שאם העניין הסודני יטושטש [REDACTED] העסק ימשך, כי מה שהתפרסם בעתונות, שאנשים באים מאתיופיה תמורת אספקת נשק. זה לא נעים, אבל לא היה איכפת לי, כי זה הפנה את תשומת הלב לכיוון שמשט לא נגרם נזק. אנו כל הזמן פחדנו שמא הזרקורים יופנו לסודן.

לגופו של עניין, ברצוני לומר, שזה גם, שבמשך חודש וחצי לא התפרסם העניין. זה עניין שאיננו בשליטתנו.

השר מ. ארנס:

המבצע מתנהל כבר כמה שנים שמעון וזה לא התפרסם.

רה"מ ש. פרס:

לא בצורה גלויה. כשהכל היה בידי צה"ל, זה דבר אחד, מישה, אך כשאתה לוקח מטוסים בלגיים ומטיס לבלגיה, מטיס לצרפת ועובר שדות-תעופה, בקצב של 250 ליום, אז יש בעיה. (אף פעם זה לא היה בצורה כזו).

השר י. מודעי:

עובדה, שכל הגורמים האינטרסנטיים האלה לא הדליפו. מי הדליף? הישראלים. אף אחד מהם לא הדליף והם אינטרסנטיים.

רה"מ ש. פרס:

לא, יצחק, ברצוני לומר לך מה ההבדל - בידי כל העתונאים היה מלוא החומר, מה שאין כן, לגבי המבצעים הקודמים. בידי כל העתונות העולמית היה החומר, אבל הם הסכימו לאמרגו, מה שלא היה לגבי המבצעים הקודמים, שהכל היה בשליטתנו, זה ההבדל הגדול. כלומר, כל העתונאים ידעו - ה"ניו-יורק טיימס" ידע, ה"לונדון טיימס" ידע, ה"ניו-יורק טיימס" ידע, ה"אי.בי.טי", ה"אי.בי.טי", כולם ידעו.

יש דבר אחד נוסף - כאשר באים לארץ 6,500 עולים, בחודש וחצי, בצפיפות כזו, זה שונה לעומת מצב בו באים 120 עולים לחודש, או 200 לחודש ותופסים מרכזי קליטה. כך, בתוך הארץ הדבר התחיל לתת אותותיו - אני רק רוצה להסביר את הקשיים.

לדברי גדעון, אני מוכרח להגיד לך, גדעון, אני פחות גיבור מאחרים. היה צורך ב-100 מיליון דולר כדי לקלוט את העולים. אילו לא היינו מקבלים פרוטה מהעם היהודי, הייתי מציע שהכל יהיה על חשבוננו. אבל העם היהודי שותף לקליטה הזו. יצחק שמיר היה בלוס-אנג'לס ואני צלצלתי אליו וביקשתי ממנו, שבדרך חזרה, בניו-יורק, יאסוף את ראשי המגבית, שהם קבוצה קטנה מאוד ויכניס אותם לסוד העניין, כי היינו זקוקים לכסף, מיד. הממשלה החליטה להקציב מתקציבה, כ-20 מיליון דולר, מיד, למרות שזה לא היה בתקציב ולא בשום מקום אחר. אנו לחצנו על הסוכנות היהודית, כי הטיסות עלו, הקליטות עלו, הדירות עלו. בדרך כלל, לא משם יצא העניין. העניין יצא, לצערי הרב, מכאן. גם כאן, אני מציע, לא ליותר על שותפות העם היהודי.

ברגע זה, ככלות הכל, צריך לזכור, שזה אחד המבצעים היפים ביותר, המרגשים ביותר והמזהירים ביותר שהיו. אם מתוך 8,500 - 6,500 הובאו, בתנאים שקשה מאוד לשמור בהם על הסודיות, כמעט בלתי אפשרי, בהתחשב בדרך שהם עברו, בהתחשב בקצב בו הם לישראל, בהתחשב באיכות של עליה זו, שעוררה התעניינות אדירה בקרב העתונות בעולם, אז זה בסהבאנו 6,500 בשנה.

כאשר לכל ההאשמות ה"מפוארות" האחד על השני, אני רוצה לקבוע, ראשית, שאין סביב השולחן הזה, לפי מיטב ידיעתי, ויכוח בנושא תהליך הגירה. אני חושב, שהחלטת הרבנות היא החלטה מאוזנת ואחראית. לי עצמי אין שום ערעורים. לא שמעתי, שיש סביב השולחן ערעור על הדבר הזה ואני מציע לא לעשות ויכוח מלאכותי. אם אדם או אנשים רוצים לשמור על חינוך דתי, חינוך דתי - אין כופה ואין משבש. מי שרוצה ללכת לבית ספר דתי, עפ"י בחירתו, ילך. אני חושב, שכולנו מאוחדים, גם הדתיים וגם החילוניים סביב הדעה, שמוטב שיבואו יהודים, בין אם חילוניים ובין אם דתיים ובעיקר שיבואו ויעלו לישראל. לא בשביל זה באים הנה.

עכשיו, בעניין הקליטה. משה, הלוואי וידעתי את הסוד, איך קולטים יהודים כלי צרות. אין פה סוד. הלוואי והייתי יודע לסתום את תאורי בעלי התאורים לגבי מי יודע מה. אם מישהו נפגש עם קולט יהודי אתיופיה והוא מספר לו שהוא לא יודע מה זה חשמל וכו', מה אנו, סביב שולחן זה, יכולים לעשות? שום דבר, בארץ דמוקרטית. לצערי הרב, פגעו בכל העליות החדשות, החל מעלית יהודי תימן, גרמניה, צפון אפריקה - תמיד העליבו ותמיד פגעו. יש איזו התנשאות אצלנו, שמצערת אותי מאוד. הלוואי וידעתי איך מתגברים על זה. איני יודע, אם יש דרך פשוטה.

מה שאני רוצה להדגיש, בסוף - עם כל כאב הלב על ההדלפה, אל נקטין ואל נהפוך פרק יוצא מן הכלל בתולדותינו לתחום של מריבה והאשמות הודיות. זה הדבר הגרוע ביותר שאנו יכולים לעשות. כבר ראיתי בכל העתונים, שכל המריבות שיש לנו התלבשו על הנושא הזה. ככלות הכל, כבר מזמן לא ידענו עליה בקצב של 250 יהודים ליום, בתנאים מאוד קשים ואני מציע, בכל זאת, לראות את המפעל הזה באור חיובי וכך להדריך את העם ולא להכנס לקטנוניות ולדבריי צדדיים, עם כל הצער שיטנו בזה.

גם אני חושב, שהממשלה תצטרך לפרטס הודעה בעניין הזה. גם איני יודע איך מיועלים דיון בכנסת. זה לא יעזור, כי כל אחד יכתוב בעתונים. יכול להיות, שדיון בכנסת, שירכז את ההסכמה הלאומית, עדיף עפ"י זריקת הויכוח מחוץ לכתלי הכנסת, שבכלל לא יהיה לו אופי, בכלל ילבש צורה פרועה, כשזה יתקוף את הרבנים, זה יתקוף את העונבים, זה יתקוף את הסוכנות וזה את הממשלה - כל הכוחות של ההרס העצמי יתרכזו עוד פעם.

לפי דעתי, היות הדבר העיקרי שיש לפנינו, זה לא בחשאיות בואם של היהודים מאתיופיה, אלא בחשאיות יציאתם מסודן. זו הנקודה שעליה צריך להתרכז בשמירת הסודיות. יתר הדברים לא ניתנים לשמירה בסודיות. זו ארץ חפשית. עתונאי החוץ מתהלכים בכל מרכזי הקליטה, רואים את היהודים, מדברים איתם, משוחחים איתם, מצלמים אותם - איננו יכולים להחביא אותם.

השר ג. פת:

אני בכל אופן מציע, שהממשלה תמנע דיון בכנסת על

הנושא הזה.

רה"מ ש. פרס:

אנו נשקול זאת, נצטרך להתייעץ גם עם בשיאות הכנסת. אולי הכנסת תסכים. אולי כל המפלגות הציוניות יתאחדו על מסירת הודעה ללא דיון. צריך לבדוק זאת. כי צריך גם לומר מליט חמות ליהודים האלה, הם כבר בארץ.

בשם הממשלה, אני רוצה להביע את הערכתי העמוקה ל"מוסד", שעמד בראש מבצע זה ושמר על אלמוניותו. היו שם גילויים של מסירות נפש, שבאמת, כל אחד מאיתנו יכול להיות גאה בה, אך עוד לא הגיע השעה לספר אותה. תודה רבה.

271. ועדת חקירה בענין המניות הבנקאיות

רה"מ ש. פרס:

אנו עוברים לטעיף השני. אני רוצה להציע לממשלה, כדי לחסוך זמן, שבעקבות דו"ח מבקר המדינה על משבר המניות הבנקאיות, הממשלה תתמוך בהקמת ועדת חקירה, שתמונה ותפעל לפי חוק ועדות החקירה, התשמ"ה, 1969.

עכשיו, יש כאן שתי שאלות. האחת - מי יקים את הוועדה הזאת, האם הממשלה או ועדת הביקורת של הכנסת?

השר י. רכין:

איפה היועץ המשפטי, הייתי מבקש לשאול אותו כמה שאלות, לפני שנכנסים לדיון.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

השאלה השניה היא כתב הסמכות.

לוועדת הבקורת של הכנסת יש הסמכות להקים ועדת חקירה, עם או בלי הממשלה. לממשלה יש הסמכות להקים ועדת חקירה משלה. זה יהיה מגוחך, אם שני הגופים יכנסו למריבה ותחרות, או יקימו שתי ועדות חקירה.

על כן, היות וצריך להחליט על כך השבוע - לפי דעתי, לא צריך להשאיר את הענין הזה פתוח - אני מציע לממשלה להסמיך ועדת שרים, שתפעל בסמכות הממשלה ותקבל את החלטה בשני הנושאים, שטעונים עדיין החלטה. סעיף אחד - מי יקים את הוועדה; סעיף שני - כתב הסמכות של הוועדה.

השר ח. קורפנו:

מה הטעם להעביר לוועדה את הסעיף הראשון? אנחנו

לא יכולים להחליט על כך?